

בש ירות

Sive

OSCULA
VETERUM.

AUXILIANTE SUPREMO!

Nec non

AURAIKO SOPHORUM ORDINE
ANNUENTE,

SUB LAURU

UIRI AD MODUM REVERENDI,

DN. TORST. RUDLEN,

Poës. PROF. Celeberrimi,

*Candidis exploranda Censoribus mode-
ste exhibebis.*

ALBERTUS SPENSENIUS,

Aboën. Finl.

Die XV. Calend. Jul. Anni cur-

rentis M. DCC. V.

Loco horisq; suctis.

EXC. JO. WAL.

Jacobus Phyllis

IN DEUM & REGEM

Summæ Fidei VIRO,

REVERENDISSIMO IN CHRISTO

PATRI AC DOMINO,

**DN. JOHANNI
GEZELIO,**

S.S. Theologiæ DOCTORI,

**Lycæi Aboënsis PRO-CAN-
CELLARIO,**

Dicæcæleos ibidem EPISCOPO,

**Consummatissimo, Magnificentissi-
mo, Eminentissimo,**

MÆCENATI MAXIMO.

VITAM & MITIA FATA!

Au-
tor. Quid queso tentas hac limina PRÆ-
SULIS alta
Scandere Magnifici rustica Musa
mea?

Fronte carens, trahere retro pedem, quoque
comprime gressum,

Et metuas, rogo, quo suscipiare modo.

Musa. Quare mæstus habes turbantia signa
doloris?

Concipit & pectus nil nisi triste tuum?

Desine tristari sensus timidosque reponere,

Fingens in tacito gaudia lata sinu.

Progredere intrepidus properans, stimu-
los tibi subdet,

Quod PRÆSUL cunctos perplacide
excipiat.

A. Temperies animi clemens & gratia rara
GEZELIMAGNINE est mihi nota satis,
Supplicibus facilis reperitur, comis in
omnes,

Atque dolet quoties cogitur esse alius:
Attamen in dubio est faciendum quid? num
misera ausim

Progredier? vilis charta, repellor, ait.

M. Talia cur dubitans animo tecum meditaris?
In cassum facis hoc: quin age, po-
ne metus.

*Respicit en animus dantis, non munera
ra quanta*

Obferat. Iccirco chartula falsa refert.

A. *Hoc mihi contingat, bene Spero, te vade
de Musâ,*

Ne vultu rigido Spernar & excipiar.

Limina conscendo tua sis, PRÆSUL VENERANDE,

Submissis precibus volvor & ante pedes.

*Optime MÆCENAS, nunc inter spem-
que metumq;*

Hic jaceo supplex, hic recubosq; cliens.

*Ignoscas TIBI quod ludos hos insinua-
rim,*

Et rogo ne munus sordet hocce Tibi.

*Parva quidem porto munuscula: saepe, sed
ajunt,*

Parva solent magnis esse probata viris.

Vive diu felix, sat tempora longa senectæ

Cernens, & serus cœlica regna pete!

REVEREND. IN CHRISTO PATRIS

Humilimus cliens

ALB. SPENSENIUS.

*Maxime Reverendo, Plurimum nec non
Perquam Reverendis, Clarissimis atq; De-
tissimis Viris ac Dominis,*

DN. SIMONI TÄPÖ,
Theologiæ Profess. in Acad. Aboënsi
Celeberrimo, Gratiz-Vallensis & adjacen-
tium Eccles. Pastori graviss. longeq; meritiss.
Mæcenati ac Præceptori æternum honorando.

DN. M. HERMANNO ROSS,
Rectori Scholæ Cathed. Aboënsis Vigilantissi-
mo, ob curam Informationis ante aliquot an-
nos Solertissimâ meis mihi cantando diebus.

DN. GABRIELI MÆXMONTANO,
Pastori Lempelensium meritissimo, Patro-
no & Euergetæ ut optimo, ita quibusvis
obsequiis perpetim suspiciendo.

DN. JONÆ MENNANDRO,
Cœtus Finnici Aboënsis Archi-Diacono laudat,
jam vero designato Pastori in Birchala, Pro-
mot. atq; Fautori omnibus modis honoratis.

DN. MICHAELI MÆXMONTANO,
Sacellano in Lempælæ fidiss. Fautori & Bene-
factori multis nominibus laudatissimo.

DN. MATTHIÆ SALINIO,
Collegæ Scholæ Cathedralis primario, Præce-
ptori ut antehac fidelissimo, ita etiamnum Fau-
tori indubitatissimo, & usq; æstumatissimo.

SALUTEM & QUÆVIS PROSPERA!

Charta Patronorum prona pede poplite
portas,

Primitias offer, quas parvus noster
agellus

Ante pedes Horum trepide deponere ge-
stit.

Sed memor esto tuos Patronos sic ve-
nerari:

Me vestri memorem scio Vos fecisse
merendo;

Hinc Vos accessi, Domini: licet hacce
minuta

Nil valeant Vestra ad meritorum pigno-
ra multa,

Ultraque si vultis super equâ pendere
lance.

At quoniam nunquam benefacta repende-
re possum;

Hec igitur pergam memor usque revol-
vere, voto,

Ut Deus omnigena Vos donet prosperitate,
Atque beet cunctos longâ ac vernante

senectâ!

V. N.

Observantissimus cultor.

A. SPENSENIUS.

VIRO - JUVENI

Optimarum Artium Virtutumque cultui

Deditissimo;

DN. ALBERTO SPENSENIO,

De OSCULIS VETERUM solerter disputa-
turo, Amico, Commiliti & Con-
terraneo pensius amando:

Oscula apud Veteres, pressis porrecta
labellis,

Et prono vultu, quis memorare
potest?

Audaces inter gentes fuit usus eorum
Multus; divinus, religiosus item.

Mysticus, insignis, crebro atque super-
stitiosus,

Civilis, blandus, plenus amoris erat.
Sæpe tamen factum, sub amici fallere
nomen

Cum conarentur, Basia cara dabant,
Inter Christicolas quoque Svavia figere
grata

Sveverunt, essent pacis ut alma nota.
Proh

Proh dolor! ast dantur complures Arte
Pelagâ

Instructi, docti fallere fraude malâ.
Oscula dent quamvis, Aconita latentia
miscent

Et fraudant Fratrem decipiuntq; suum.
Amasæ fecit ceu fallax ille Joabus,
2. Sam. 20. 9.

Qui Barbâ pressum iustulit Ense fero.
Plenius enudas Discursu, culta propago,
Docto, Musarum, Castaliicq; chori,
Singula Præcorum quæ Basia & Oscula
casta

Inter eos fuerant, turpia quæque
fient.

Auspiciis faustis pergas, feliciter o-
mne

Eveniat cœptum propositumque
tuum !!!

L. Mg. utut pluribus impe-
ditus, gratabar

SIMON Tälpo. Pl. 25. 4:5

S.S. Theol. Prof. ord. P. GV.

VIRO - Juvenī

*Ingenio, eruditione, linguis virtutibus quae
ornatissimo atq; pereximio,*

DN. ALBERTO E. SPENSENIO,

Amico suo infucato ac sincerè dilecto de VETE-
RUM OSCULIS egregiè atq; doctè disserturo

Ως ἐνὶ τῷ σμήνει σκίοενι μέλιτ' ἀκάσῃ
Ζεὺς κοινὴν συνεχῶς ἔργα πίθηι εἰά.
Οὕτω δὲ μέροπας παμάρως σφειέρως καλὰ θέσθαι
Πρὸς χρῆσιν κοινὴν ὠφελὴν τε βροτῶν.
Ἄνθρωπος χάριν εἶνεκα ἀνθρώποιο τέλει κ' αἰ
Καρπὸς ἐν κοινῷ εἶδ' ἰδίῳ χρὴ ἔμεν.
Ταῦτα ἄπαιτά γε, ὦ ΣΠΕΝΣΗΝΙΕ, ἐνθεο θυμῷ,
Ἄνθ' ὧν γράψασκός κ' εὔ καὶ ἐπισαμένως.
Παιδεύῃν τε καὶ ἐμμελέα κ' ἀγαθὴν διατριβὴν
Ἀμφὶ κε γλωττισμῶν ὠκυγίων μερόπων.
Εὐχομαι ἐκ θυμοῦ πληρωθῆσθαι ἅπαντα,
Τῆς βελῆσι Θεῷ Πατρὸς ἐπαρانیς.
Ὅσσ' ἐπιχειρήσεις, ΣΠΕΝΣΗΝΙΕ, χαρὰ τὰ ἔργα,
Σοῖο τὰ πρὸς πρῆξιν, δόξαν εὐοία Θεῷ.
Τοῖσι πονῶσι Θεὸς ὠδραγίνεσθαι εἰδὲ ἀέργοις,
Οὐδέ τι νοσφὶ πόνῳ πώπῃ ἐνυχεῖ.

*Hæc gratulabundus amoris ac ho-
noris ergo subito fudit.*

MATTHIAS SALINIUS.
Sch. Cath. Ab. Collegæ.

Ad Lectorem.

Evulgare meum dum mens fuit huncce
laborem,
Incepi tacita volvere mente statim,
Undique circumstant hanc rem quam magna
pericla,
Multaque non equâ sorte ferenda mala.
Sedulus inquires Momus quid carpere morfu,
Quidque Theonino rodere dente queat.
Hac ut vitarem male sani verbera vulgi,
Sum latitare domi, tutius esse ratus:
Omnibus ast aliis heic parturientibus, unum
Nonne pudet sterilem vivere? PALLAS
ait.
Addidit hoc calcar. Licet essem viribus im-
par
Ad bene tractandum tale laboris opus:
Materia loco sumsi tamen OSCULA. Lector,
Si male descripsi, consule queso boni.

I. N.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ.

*Summe DEUS justo qui dirigis omnia nutu,
Nomina qui micis dulcia patris babes,
Te rogo supplicibus censis ad sidera palmis,
Ut des fluctivage vela secunda rati.
Nec non obstringas ventosi murmuris utres,
Qui nimis adversâ prœlia fronte gerunt,
Ut tandem ripa faustis appellere remis,
Et portum navis fessa subire queat !*

*Mortalium utut dispar est vi-
vendi conditio : pari tamen
sorte in lucem prodeunt o-
mnes, & pari iterum modo
abeunt e vita, quod ipsum
non parum efficit ; ut mutuam
quoque societatem & querant & ament. Scili-
cet cognationem quandam inter nos natura
instituit, quam servare interest cujusvis,*

maxime hominis, qui a Christo nomen ducit. Hinc Φιλαδελφία illa Christianorum in scriptura nobis non semel commendatur, ut sint unum, mancant unum, fateantur & unum, a Christi quotquot nomine nomen habent, ceu canit Poëta Christianus. Quod sunt in edificio clavi, trabes, tabulata, consignationes & similia connectentes, ut se mutuo fulciant & sustentent: id est inter homines caritas, vinculum scilicet, quod hominum animos adunat & colligat, ne diffuant, sed potius quasi in unum corpus coalescant. Apostolus Petrus (α) dicens: Ὅτιχορηγήσατε ἐν τῇ Φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην, fraterno amori adjungit caritatem, ut significetur non solum fratres & domesticos, sed omnes omnino homines, etiam inimicos diligendos esse, & quidem non minori dilectione, quam fratres nostros diligimus, quod parabola de Samaritano (β) ostendit. Unde B. Jacob. (γ) in frigidam invenitur caritatem; imo tota scriptura ardentem & intensam proximi cujusvis dilectionem exigit, jubens illum ut nos ipsos diligat. Paulus (δ) ita quibus his verbis: Ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάζει καὶ ὡςσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, opat

(α) 2. Epist. c. I. 7. (β) Luc. 10. (γ) cap. 2.
(δ) I. Thes. 3. 12.

optat Theſſalonicenſibus, ut non modo ſeſe invicem vera benevolentia & amore proſequantur, ſed & erga omnes alios, tam notos, quam ignotos, tam domeſticos quam extraneos officioſi ſint, & vera caritatis officia præſtent. Exſerit autem ſeſe iſthac benevolentia & caritas modis ac ſignis bene multis, inter quæ apud veteres oſcula tantum non potiffima fuerunt. Unde Petrus : (1) ἀσπάζεσθαι ἀλλήλους ἐν Φιλίᾳ ἀγάπης ; ubi notandum, quod oſculum græcis dicatur Φίλημα, ab amore, cujus eſt ſymbolum. Ea de re oſculum ſuperioribus ſæculis tum apud Hebræos, tum apud Romanos, aliasque gentes maxime fuit familiare ; orientalium inprimis populorum mos fuit, ut ſi quiſquam fratrum obvius fieret, continuo ad amplexum & ad oſculum currerent, & quidem ad ſinceri & ex animo pio, honeſto & candido proſeclii amoris conſtationem. Nomadum autem, veluti ἀσόργων, aſperriſſima ruſticitas culpata fuit, qui ne quidem filios ſuos oſculabantur, & quorum Reges nulli mortalium oſculum ferebant.

(1) 1. Pet. 5. 14.

CA-

CAPUT PRIMUM.

§. I.

*Hic mea prima statim fiet nunc dicere cura,
Veros unde suos natales oscula ducant,
Basis si quoque suavia distinguantur ab istis.*

Oscula, DEO vires sufficiente,
candidis rerum censoribus exami-
nanda proponere animus est, ordiar
ab ipso capite, & ut ait Ari-
stophanes, ἀπὸ τῶν βαλβίδων. Canitie ita-
que venerabili Doctorum more, qui inscriptiones
disputationum mox in ipso limine enuclea-
re solent, antequam ad ipsa penetralia fiat
aditus, genuinam vocis *osculi* notationem ex-
pendendam suscipio, breviter idiplum facturus,
ut in re aliàs satis manifesta. Originem suam
osculum sine omni dubio debet nomini *Os*
Oris, estque dimunitivum ejus, quia ore con-
tracto *Oscula* fiunt, unde aliquando apud
Auctores *Os* ipsum hac voce designatur, ut
apud Ausonium: (ζ)

Aur tua Signation Ægyptius Oscula signet.
Pariter apud Petronium: (η) *Naves paulu-
lum inflexæ & Osculum, quale Praxiteles*
habe-

(ζ) *Epist. 25.* (η) *pag. 172.*

habere Dianam credidit. Solennius tamen accipi suevit pro suaviatone, quâ ora amanti-
 tum potissimum junguntur, qui etiam usus ma-
 xime obtinet. Constituunt Grammatici differen-
 tiam inter *Oscula & basia*; dicit enim Servius
Osculum religionis esse, sed basium voluntatis.
 Confirmatur hæc sententia vulgari hoc versu:
Basia conjugibus, sed Oscula dantur Amicis.
 Alius Donatus enarrans illud Terentianum:
 (9) *O Thais mea, meum suavius*, tria dicit
 Osculandi genera esse, eaque paulo aliter in-
 ter se sic distinguit, ut *Osculum officiorum* sit,
 sicuti cum osculamur amicum, *Basia pudico-
 rum affectuum*, uti cum pater & filius alii
 alios deosculantur, *Suavius vero libidinum*,
 ita a suavitate dictum: hanc tamen distinc-
 tionem Marcellus Donatus (1) veritati haud con-
 sentaneam esse putat; Cujus etiam sententiæ
 facilè assentior, siquidem hæc inter sese con-
 funduntur, ita ut non rarò *Oscula & basia*
 impudicorum, *Suavia* contra pudicorum di-
 cantur. Prioris exempla apud Ovidium ubique
 sunt obvia, imprimis in libro *Heroidum*:
Oscula luctando tantummodo pauca protervus
Abstulit.

Et in lib. de arte amandi :

Quantum defueras pleno post Oscula voto.

A 3

Ut

(9) *Eunuch. act. 3. Scen. 2* (1) *dil. in Svet. p. 573.*

Ut alia innumera taceam. Posterioris habemus exemplum apud Ciceronem; (x) *Attica*, quoniam (quod optimum in pueris est) *hilarula* est, *Suavius des.*

§. II.

*Ante epulū sacrum, veteres, precibusq; peractis,
Ore verecundo libabant | Oscula Sancta.*

Oscula apud veteres non unius generis fuisse, luce meridiana clarius constat inter eos, qui vel primoribus, ut dicitur, labiis res antiquas degustarunt. Omnium igitur primo de *Osculo Sacro* aliquid dicendum, qui osculandi mos ex orientalium, præsertim Hebræorum, consuetudine in Ecclesiam Christianam promanavit, atque Apostolorum tempore diu duravit, unde Christiani (nam primi Christiani erant Hebræi) finitis precibus ante administrationem S. Eucharistiæ, nec non post Agapæ fruitionem sese mutuo salutabant, facientes hoc in symbolum pacis, fraternitatis, amoris & concordia. Hoc *osculum* in Epistolis non paucis a gentium Doctore vocatur *Φίλημα ἅγιον*, ad differentiam osculi mundani & carnalis, quia non debebat sapere carnales affectus, nec *Suavia Venerea*, sed

(x) *lib. 16. ad Attic.*

sed Spiritum Dei S. omnis Sanctitatis & Christianæ caritatis auctorem. Nemo vero existimet *Sancta* hæc *Oscula* inter viros & foeminas fuisse promiscua; nam sicut in templo Hierosolymitano (λ) viri a foeminis erant loco discreti; ita & in Sacris Christianorum conventibus & Basilicis seorsim a mulieribus sedebant viri, & mutuo sese osculabantur, viri viros, & foeminæ foeminas. Sic enim scribit Clemens Romanus: (μ) salutent inter se viri, & inter se mulieres Osculo in Domino, sed caveant ne quis dolose id faciat, sicut Judas osculo Dominum tradidit. Vocabatur præterea osculum illud *Osculum pacis & indicium reconciliationis animorum, fraternæ dilectionis ac benevolentiae, universæ injuriarum memoriæ deletæ, Christianæque concordie & mentis ab omni delictorum spurcitie per seriam penitentiam repurgatæ*. Osculum hoc a Tertulliano (ν) dicitur *signaculum orationis*, quia publicas & solennes preces, præsertim orationem Dominicam, Osculo ante sacram synaxin claudere solebant: quod apud Pontificios conversum fuit in ludicram actionem, qua omnes invitantur ad *Osculum orbiculi*, quem *patenam* appellant, nempe operculum

(λ) Quensted. in Antiq. Bibl. p. 464 (μ) l. 2. confit. Apost. c. II, (ν) l. de orat.

culum calicis Missatici. De Osculandi ritu post orationem ante sumtionem cœnæ Iust. Martyr (ξ) sic loquitur: *A precibus finitis mutuis nos invicem Osculis salutamus; deinde ei, qui fratribus præst, offertur panis & poculum aquæ ac vini.* Causam addit Chrysostomus (ο) dicens: *ideo in mysteriis invicem Osculamur, ut multi unum efficiamur.* Innocentius I. (π) vero decrevit, ut non ante, sed post confecta mysteria Osculum pacis daretur.

§. III.

*Vinculo amicitia juncti vel sanguine, quondam
Atque iter intrantes patriosq; lares repentes,
Sese exceperunt gaudentes basio amoris.*

Osculo sacro non incommode succedit osculum humanitatis, urbanitatis, mutæ benevolentia, amicitia ac dilectionis, tum cognatorum, tum amicorum; vel peregre advenientium, vel proficiscentium. Exemplis multis hanc rem Sacer codex confirmat, quorum nonnulla adducere non inconsultum esse judico. *Jacobus Patriarcha (ρ) Rachelem filiam, Labonis Osculo impertivit, quod eam sibi san-*

(ξ) *Apol. 2. (ο) Homil. 77. in Job.*

(π) *Epist. I. ad Decent. C. I. (ρ) Gen. 20. 11.*

sanguine conjunctam insuperque dilectam esse cognovisset. *Laban* (σ) vicissim ejusdem *Rachelis* Pater cum, proximo sanguinis nexu jungi agnitum, *Osculatus* est. Sic *Joseph* (τ) in fratrum advenarum: & *Jacobus* (υ) nepotum suorum ex *Josepho*, quos illi adduxerant, amplexus effusus, osculum eis prebuit. *David* & *Jonathan*, (φ) par amicorum conjunctissimum, in digressionem alter alteri Osculo valedicunt. Huic etiam sententiae Ecclesiae Doctores favent, & inter eos *B. Augustinus* (χ) hanc in hunc modum exponit: *Consuetudinis fuit maxime in illa simplicitate antiquorum, ut propinqui propinquos Oscularentur.* *B. Chrysostomus* (ψ) addit: *potissimum quando ex peregrinatione revertimur, Solemus amicos Osculari.* Gentiles quoque hunc observasse morem non dubiae fidei Auctores tradunt; apud eos enim in discessu & cognatos & affines benevolosque deosculari veterum fuisse morem, *Xenophon* (ω) testatur. Non abludit ab hoc *Orpheus* in *Argonauticis* referens *Chironem* heroas hospites advenientes Osculo

B

culo

(σ) v. 13. (τ) *ibid.* 45. 18. (υ) c. 48. 10.
 (φ) 2. Sam. 20. 41. (χ) *quest.* in Gen. c. 87.
 (ψ) in 2^a Cor. homil. 30. (ω) in orat. de laud. *Agésilai*.

eulo affecisse. Imo nostris temporibus, ut Sigismundus in comment. rerum Muscovit: memoriz prodit, Muscovitz S. Rharenis Osculo mutuo hospites excipiunt. Romanos etiam id consuetudinis tenuisse, in propatulo est. Suffragium habeo Suetonii, qui tanquam insolens quodpiam in Tiberii moribus depingens, dicit eum paucos admodum in digressu fuisse Osculatum. Idem Neronis quoque imaginem expressurus, cered, inquit, neque veniens neq; proficiscens quengquam Osculo impertivit, ac ne resalutatione quidem. Diversum tradit Dion de Traiano: memorans eum Osculo senatum excepisse & dimisisse. His accedit auctoritas Plinii, hæc verba in paneg. recensentis: gratum erat, quod advenientem senatum Osculo exciperes, ut dimissus Osculo fuerat.

§. IV.

*Gens Ebraea suos nec non Romana Salutans
Agnatos occurrentes, mox Oscula fixit;
Edicto venit Caesar sed certius hæce.*

Non autem deosculari se invicem amoris solum erat indicium, sed & salutationis, id quod sacri codicis testimonio luculenter patet. Et in Arasone sistet se hujus rei veritas, qui

qui (a) *Mosē inter ambulandum obvium*, post diutinam absentiam *Osculo excepit*; quod non modo amoris, sed maxime etiam *salutationis* causa eum fecisse arbitror. Non aliter *Moses* (β) *Socero suo obviam progressus*, inclinato corpore eum *salutans*, *Osculū obtulit*. De populis ad orientem habitantibus nullum quidem dubium est, quin hujusmodi salutationis Osculo se invicem excipere consueverint, id quod facile ex verbis Christi ad Simonem depræhendi potest apud Luc. C. 7. *Φίλημά μοι ἔκ ἔδοκας*. Quibus Simonem quasi redarguit, quod frigide nimis & leviter de ipso sentiret, cum ne quidem commune illud officium, quod aliàs vulgaribus hospitibus & viris honestis præstari solebat, ipsi exhibere sustinuerit. Eundem hunc morem apud Romanos invaluisse, præterquam quod ex §. præcedenti patet, etiam exinde probari potest, quod *Tiberius Cæsar* (γ) *Oscula quotidiana*, quibus obviantes alii alios salutabant, *edicto prohibuerit*; causam autem cur hujusmodi oscula quotidiana interdixerit, non multis indagare libet. Id sane aliquis ab eo in hunc finem factum esse prima fronte existimaverit; ut omnem

B 2

cur.

(a) *Exod. 4. 27.* (β) *ib. c. 18. 7.* (γ) *Sueton. de Tiber. c. 34.*

turpitudinis ac libidinis notam effugeret. Speciosa equidem ratio; siquidem *Oscula quotidiana* frequentare, illicitæ libidinis suspicionem excitat, quod innuit Martialis (d) sic basiorum usum insectatus:

Effugere non est basse, basiatores:

Instant, morantur, persequuntur, occurrant. Osculis enim poterant pueri & puellæ deliniri, mulieres & Viri corrumpi. At certe hæc causæ assignatio, meo quidem iudicio, haud satisfacit; namque manifestum est, *Tiberium* suæ juventutis annos in *Graciâ*, apud *Rhodos* præsertim egisse, *Græcis* autem *suavia* tantum abest ut fuerint improbata, ut etiam maximo & celebri usu frequentata. Ita *Theocritus* *Idyllio* 10 describit apud *Megarenses* vere incunte inter pueros *Osculorum* certamen agi, & qui *suavius* esset *Osculatus*, *corollis* onustus abiret. Quod vero *Tiberius* in omni libidinum genere, & turpissimis præcipue deosculationibus, se exercuerit, ex ipsomet *Suetonio* in illius *Vita* (e) patet. Non itaque censendum, eum *quotidiana* illa *Oscula* ex honesta aliqua causa prohibuisse; sed veriorrem & convenientiorem crediderim causam assignari posse ipsius superbiam & fastum, quare *quotidiana* illa *Oscula* fastidiret & aversaretur. § v.

(d) *l. 11. Epigr. 99.* (e) *c. 43. 44. & 45.*

S. V.

*Basia nulla viris mulier Romana ferebat.
Si non qui fuerant consanguinitate propinqui,
Ut scirent cyathos temeti si vacuasset.*

Sicut *Viris* Roma antiquitus mos fuit, ut alii
Salios *Salutationis* & *dilectionis* gratiâ oscu-
larentur, quod curâ, qua fieri potuit, brevi
jam demonstratum est: ita *Viris oscula* cum
mulieribus minimè promiscua eâdem de causa
erant. (ζ) Mulieribus tamen licuit Virorum
consanguineorum frontem deosculari, & Viris
mulierum, cum quibus necessitudine aliqua
erant conjuncti, quod testatum reliquit Plu-
tarchus in Romulo. At successu temporum,
quum vinum foemineo sexui interdictum esset,
ex auctoritate M. Catonis, tum primum ma-
res foeminarum cognatarum os osculari coe-
pere, ut si id potassent, eos non lateret, quod
Gellius (η) testatur his verbis: *Qui de victu
aut cultu populi Romani scripserunt, mulieres
Roma atque in latio abstemias egisse, b. e. vi-
no semper, quod temetum prisca lingua ap-
pellabatur, abstinuisse dicunt, institutumque
ut cognatis Osculum ferrent deprahendendi
causa, ut odor indicium faceret, sibi bissent.*

B₃

Hinc

(ζ) *M. Don. dil. in Svet. p. 676.* (η) *l. 10. c. 23.*

Hinc Cato propinquos forminis ideo dare Osculum voluit, ut scirent an remetum olerent. Huic sententiæ subscribunt Polybius, (9) Athenæus & Plutarchus, (1) item Blondus (2) ad quos B. L. remitto. Ex his sic leviter dictis clarè patere existimo, quale esse potuisset *jus osculi* inter Claudium Patrum & Agrippinam neptem, de quo Suetonius (3) refert. Hoc autem tale fuisse colligitur, quod *osculum* mulieribus & viris cognatis, necessitudineque conjunctis permittebatur, cæteris vero interdicebatur. Nostreis quoque temporibus, præterquam maritis, uxoribus, patribus, filiabus osculum dare, apud Italos & Hispanos adeo veritum est, ut uxorem, quæ alteri quam viro osculum impertiverit, vel ab alio acceperit, tanquam adulteram arguant, talemque dote privandam censeant, ceu Joh. a Ripa (4) tradit: huic tamen sententiæ clarissimi quidam Jurisconsulti, citante M. Donato, (5) Gallorum moribus magis addicti repugnant, qui apud eos non modo virorum oscula mulieribus admittunt, sed si quis eas Osculo non excipiat, incivilitatis accusant. Ripam vero Hispana-

(9) l. 6. (1) in problem. (2) l. 9. Roma triumph. (3) in Claudio c. 27. (4) in rub. de Jud. Col. 3. (5) dil. in Suet. p. 677.

spanorum & Itatorum morem magis sectatum esse, affirmat idem M. Donatus l. cit. Adeo ut illa, quæ præbuerit Osculum, fuerit quasi uxor, vel plusquam Sponsa. Hinc uxorem & maritum Osculo tantum putari Quintilianus (§) dicebat.

§. VI.

*Oscula firmarunt olim socialia pacta;
perla inde & Medus celebrans hymeneia festa
Conjugis in gremium descendit & oscula carpie*

Apuđ veteres sanctus erat usus Osculi adhibiti, præcipue cum dextræ porrectione in symbolum & confirmationem sponsaliorum; sic enim Alexander (o) confirmari ait sponsalia datâ arrha & Osculo. Testatur hoc præterea insignis ille locus Tertulliani, (π) *Apud Ethnicos etiam velata virgines ad virum ducuntur, si autem ad desponsationem velantur, quia & corpore & spiritu masculo junctæ sunt per Osculum & dexteræ, per quæ primum resignarent pudorem spiritu, per commune conscientie pignus, quo totam condixerunt confusionem; quanto magis tempus illas velabit, sine quo sponsari non possunt.* Paulo ante in eodem capi-

(§) declam. 370. (o) Novel. de Spons.

(π) l. de veland. virg. c. 10.

capite sic loquitur: *Et desponsata quidem habent exemplum Rebecca, quæ cum ad Sponsum ignotum adhuc ignota duceretur, simul ipsum cognovit esse, quem de longinquo perspexerat, non sustinuit dextræ collationem, nec osculi congressionem, nec salutationis communicationem. Ius igitur Osculorum, quod pudicitiae veterum magnum erat argumentum, ius augebat sponsaliorum. Constantinus imperavit, ut Sponso ante nuptias vitâ emigrante, rerum sponsæ donatarum dimidia pars Osculo interveniente, restitueretur, tanquam si Osculum quodammodo sponsæ pudorem diminuerit. Huic osculandi modo non absimilis erat mos Perlarum & Medorum, qui iunctis dextris & dato Osculo nuptias celebrarunt. De quo Arrianus, (p) nuptiæ, inquit, Persico more celebratæ sunt, (loquitur autem de nuptiis Alexandri & amicorum ejus Susis celebratis) sedilia ex ordine iis posita erant qui uxores ducturi erant, & post convivium Sponsæ adductæ, singula suis sponsis affiderunt, qui mox dextris datis Osculo eas exceperunt, initio a Rege factò.*

(p) l. 7. exped. Alex. p. 448.

*Dum discordantes cobibebant peſtoris aſtus,
Blandiſonis interſerxerunt Oſcula diſtis.*

Oſculo dilectionis & mutue ſalutationis pau-
cis expoſito, a re propoſita non ſejunctum
eſſe arbitror, ſi aliqua de *Oſculo reconciliatio-
nis*, ab his tanquam a fonte ſtuate, ſubjun-
xero. Oſculum autem hoc tum dari ſuevit,
cum diſſidentes, factâ reconciliatione, teſtari
vellent omnem offenſam eſſe depoſitam. Ita
Eſavus (σ) fratrem Jacobum ex Meſopotamia
reducem, poſt diutinam abſentiam, in ſignum
benevolentie complexus (יִחְבֹּץ) & oſcu-
latus eſt eum. Ex quibus punctis vocis hebræe
ſupraſcriptis Rabini colligunt, Eſavum non
egiſſe rem ſeriam, ſed fidè & ſimulatè Jaco-
bum fuiſſe Oſculatum. At circumſtantie tex-
tus contrarium teſtantur; mox enim ut fratrem
videt, obviam ei progreditur, ipſum amplecti-
tur, projicitq̃ ſe in collum ejus, eumque ex-
oſculatur, præ gaudio in lacrimas effunditur,
nec in poſterum inimicitas adverſus fratrem
exercuiſſe legitur, ſed in fraternâ concordia
conſtanter permanſiſſe, quia cum Jacobo Pa-
trem demortuum (τ) ſepelit. Quidam ergo
contrarium potius ex punctis illis inferunt,
C ſcili-

(σ) Gen. 33. . 4. (τ) ib. c. 35. 29.

scilicet, quod diu multumque, & quidem ex animo verè fraterno Jacobum osculatus fuerit, in certissimum reconciliationis & intimi amoris indicium, quem prius tam inimico animo persecutus est, ut eum extinctum cuperet. Cum vero hanc inexpectatam animi mutationem quisque, nisi lippiat, admirabilem esse videat, quæ non aliunde quam a dextrâ excelsi provenire potuit; ideo puncta illa quasi memorialis loco superscripta a quibusdam non male, nec sine fundamento in re, statuitur. Cæterum ne diutius extra scopulos vager, redibo ad propositum. Cum filius ille degener Absalon, qui tandem vitâ ob impietatem in Patrem Davidem exciderat, accedens cum Joab ad Patrem Regem projiciebat se humi super faciem suam, tum Pater (v) osculo eum excepit, hoc significans, ut apud Patrem reconciliatum ei reditus in gratiam pateret. Huc etiam non incommode referri potest illud osculum, (Φ) quod Pater filio prodigo peregre redeunti, quem in gratiam receperat, gaudens fixit.

§. VIII.

*Magnatum, meliore satæ quos Iuno beavit,
Gratia magna satis privatis obtingit illis,
Quæ impingebant clementi batia vultus.*

(v) 2. Sam. 14. 33. (Φ) Luc. 15. 20.

De-

Depræhendimus insuper apud priscos, tam
Hebræos quam Romanos, fuisse *Oscula*
favoris & gratiæ, quando nimirum inferiores
a superioribus Osculo donabantur, quod non
modo S. S. sed etiam aliorum eruditissimorum
virorum testimonio suffultus, assevero. Quan-
quam autem hoc *Osculum* ab *osculo benevo-*
lentiæ & dilectionis, quod in superioribus est
descriptum, non multum differat, adeo ut jam
actum agere, & crambem bis coctam apponere
videar: conjunctum tamen est cum singulari
clementiâ, gratiâ & favore, quod aliquam
efficit discrepantiam. Magnum enim est, quan-
do cuiuspiam ex inferioris sortis hominibus ea
gratia contingit, ut facilis illi ad Regem pa-
teat aditus; majus est quidpiam porrectione
dextræ saluari; maximum, si Rex eum osculo
dignatur. Ita *Rex David* (X) transiturus Jor-
danem *Osculo dimisit senio confectum Barsillai*.
Similiter & *Darius* (ψ) *Zorobabeli osculum*
gratiæ dedit. *Absalon* improbus Davidis natus
regnum Patris invasurus, *accedensibus oscu-*
landum se præbuit, (ω) & hac ratione cle-
mentiam gratiamque suam erga eos declarare
voluit. Cæsar Trajanus, Dione teste, *senatum*

C 2

oscu-

(X) 2. Sam. 19. 39. (ψ) 3. Esd. 4. 47.

(ω) 2. Sam. 15. 5.

osculo excepit & dimisit. Suetonius vero de Vitellio (a) memoriae prodit, quod tota via caligatorum quosque militum osculatus sit. Item de Cajo Caligula, quod Marcum Nestorem Pantomimum etiam inter spectacula osculabatur. Addere lubet Julianum imperatorem de quo narrat Ammianus (β) quod cum ad Pylas venisset, Osculo susceptum provinciae Rectorem nomine Celsum, jam inde a studiis cognitum Atticis, adscitumque in confessum vehiculi, Tarsum secum induxerit.

§. IX.

*Primorum vestem Cadmeo muree cinerem
Suaviolo coluit pubes jurata clientum.*

His optimè respondent Oscula honoris, subjectionis & observantiae, quae in dignitate constitutis ab inferioribus offerebantur. Hujus rei exemplum exstat: (γ) ubi Pharaon Rex Aegypti Josephum, ad summam dignitatem ex humili loco evectum, sic alloquitur: *Et ad os tuum osculabitur universus populus meus*, h. e. honorem tibi ut proregi exhibebit. Ad hunc morem referri debet, quod Samuel, (δ) postquam lenticulam oleae effudisset super caput Sau-

(a) cap. 7. (β) hist. l. 22. c. 24. (γ) Gen. 41. 40. (δ) 1. Sam. 10. 1.

Saulis, eumque in Regem unxisset, *deosculatus est eum*, quo osculo ipsi quasi clientelam & Sacramentum, nomine totius populi præstitit. Persas Regum suorum & *pedes & manus deosculatos fuisse*, testis est Xenophon; quem etiam morem apud Romanos Imperatores usu venisse, infra dicemus. Non autem omnes subditi in dignitate positos osculabantur; nam Severus, postea factus Imperator, cum legatus esset Proconsulis, antiquum suum contubernalem, qui se ausus erat osculari, fustibus cædi iussit, ut Spartianus tradit: domestici tamen & milites protectores, qui a latere Principis erant, osculandi non modo inferiores magistratus, sed & Præfectos prætorio facultatem habebant. Sic enim Iustinianus (e) scribit: *domestici & protectores Principis deosculandi, cum salutaverint vicarios tui culminis, habent potestatem; pœna enim sacrilegii similis erit, si his honorificentia non deferatur, qui contingere nostram purpuram digni habiti sunt.* Hinc concludere licet, quod illi, dum Principes adiverunt, ipsorum purpuream vestem deosculati sunt, quo actu purpuram Principis adorare dicebantur. Hoc modo a Corniculariis officio exeuntibus sacram purpuram adora-

C 3

ri

(e) l. l. de domest. & l. Protect. c. 12. l. 7.

vi, Valentinianus & Valens (ζ) scribunt.
Idem ab aliis facitari solitum alii Principes
tradunt. *Osculum* autem, quo soli Imperato-
res solebant salutari, vocabatur *osculum la-
bratum*, quia quibus sacræ purpuræ adorandæ
copia dabatur, solebant *manu ad os relata* (η)
demissoque capite eam contingere; & notan-
dum est ab auctore Gloss: *labratum* non sim-
pliciter exponi Φίλημα, aut ἀσπασικόν, sed
ἀσπασικόν βασιλέως, & Φίλημα βασιλικόν.

§. X.

*Discipuli Præceptorum natique Parentum
Fixerunt labris reverenti basia gestu.*

Inter hæc *Oscula* non immerito recensenda
sunt & illa, quæ liberi parentibus, aut di-
scipuli Præceptoribus figere solebant: quomo-
do de Jacobo (δ) legitur, quod *Patrem suum
Isaacum exosculatus fuerit*. Eliseus præterea
ab Elia vocatus (ι) tantum revertendi spatium
petiit, ut *Patrem & Matrem Osculo impertiret*,
quod etiam fecit. Tobias ille Iunior peregre
redux (κ) parentes suos *Osculo salutavit*. Ta-
citus refert (λ) Neronem, cum a se matrem

Agip-

(ζ) l. l. C. de appar. (η) Servat. Gall. in
notis. super Lactant. l. i. p. 27. (θ) Gen. 27. 27
(ι) l. Reg. 19. 20 (κ) Tob. 11. 7. (λ) l. 13 aual

Agrippinam separasset, eamque in domum Antoniae transtulisset, quoribus septus turbam Centurionum illuc venisset, post breve osculum digressum fuisse. Idem (μ) ait hunc eundem Neronem, cum seneca Præceptore suo locutum, orantem complexum & illi osculum dedisse. Imo Iulius Capitolinus de M. Antonio Philosopho Imperatore tradit, quod Iulio Rustico, quondam Præceptori suo, ante Præfectos prætorio semper osculum dederit.

§. XI.

*Qui furiis Veneris cæcis atque ignibus ardenti,
Mutua distribuunt male sanis oscula linguis
Inter se; veterum pietas adest hæc prohibebat.*

Nisi argumenti ratio nosurgeret, lubentes præteriremus oscula impudentie ac libidinis, qualia inter turpiter amantes impinguntur, quandoquidem minore dispendio scientiæ ignorantur, quam iacturâ verecundiæ sciuntur. Erimus autem in re ingrati breviores. De hoc osculo sic loquitur Salomo: (ν) *Meretrix apprehendit eum & osculata est eum.* Hoc inter deperientes sese tantâ interdum oris compressione alternatur, ut amoris impatientiâ insanientes & libidine ardentes

(μ) l. 14. *annal.* (ν) *Prov.* 7. 13.

dentes signum in labiis relinquant. De qua re Horatius (ξ) & Tibullus (ο) loquuntur. Tale osculum a clemente Alexandrino, *osculum incestum, veneno plenum, sanctitatem simulans, & osculum impudentiae*; ab Ambrosio vero, *affectus libidinosi indicium* vocatur. Hinc inter adulterii procemia etiam *oscula libidiosa* enumerantur vulgari illo versiculo:

Visus & alloquium, tactus, post oscula factum.

Quod idem alicubi Coriphæus ille Poëtarum Horatius innuit. Quinque igitur illa omnium consensu amoris partes, lineæ s. Gradus constituuntur. Quippe ut percussio præparatorium est homicidii: ita & colloquium, amplexus & oscula libidinis quasi quædam antecænia esse putavit Angelus. (π) Eâ de re voluerunt illi consilio plane salutari remedium huic malo invenire, qui statuerunt, ut ratio sexus hoc in negotio observaretur, ita quidem, ut non indistinctè mares & fœminæ inter se oscula distribuerent, sed viri seorsim a mulieribus, & mulieres a viris hoc agerent. Unde nec sine causa P. Mænum filix mandasse Joh. Naviz (ρ) testatur, ut non tantum

virgi-

(ξ) *od. 13. l. 1.* (ο) *l. 1. Eleg. 6.* (π) *l. 2. col. fin.*
ff. de priv. delict. (ρ) in silva nupt. l. 4. N. 77. 78.

virginitatem illibatam, sed & oscula ad virum sincera perferret. Osculo etiam pudicitiam mulierum veteres delibari crediderunt, ita ut judicarent non carere suspitione sinistri affectus, alienæ in collum ruere; ideo *verberare dignus habitus est, si quis osculum raptare ab alienâ faminâ ausus fuit*, ut Augustinus (σ) Auctor est. Quin etiam priscorum consilium in hoc acutum fuisse animadvertimus, quod honestatis amantes nec proprias uxores osculari decorum esse presentibus domesticis putarent, ne periculosam exempli imitationem illis in posterum relinquerent. Clemens itaque Alexandrinus (τ) consilium dat maritis, ut coram famulis uxores suas non osculentur, duabus de causis: nempe quod sit alienum ab honestate matrimonii, & quod nimia familiaritas cum famulis sit vitanda, ne eâ abutantur. Apud Romanos censoriâ notâ affectus & senatu motus est Manlius, ausus, dum adhuc non deceret, presente filiâ conjugem osculari; præcavere enim voluerunt, ne ætati maximè lubricæ atque incertæ exempla nequitie parentis vitâ præberentur.

D

§. XII.

(σ) de civit. Dei l. 21. cap. 11, (τ) l. 3. pedag. c. 12.

§. XII.

*Qui compellabant submissis Numina vocis,
Protensa manui tribuebant oscula cultus.*

DE osculo precationis, quando deosculari manum & caput submittere in adorando solebant, aliqua hic impræsentiarum memorabimus, cum de eo ritu infra fusius tractare in animum induximus. Pagani hunc morem diligenter observabant: ita ut cum, notante Lipsio, (u) fanum aliquod præterirent, aut lignum lapidemve aliquem aspicerent, in quo divinitatis aliquid esse opinarentur, eminus stantes, quod Deos ore profano tangere verebantur, dextram manum porrexerint, eam ad os suum relata, capite inclinato, lavari: osculumque labiis premendo, tenui murmure istos ligneos aut lapideos, ut sibi faverent, precari: sicque eos salutare, i. e. adorare siveverint. Hinc scribit Hieronymus (φ) quod Hebræi juxta linguæ suæ proprietatem *deoscultationem* pro *veneratione* ponunt. Notat autem Drusius, (χ) quod Hebræi etiam inter oscula referant *precium* s. *precationum osculum*, idque firmat ex

Tar-

(u) l. 2. Elea, c. 6. (φ) in apol. advers. Ruff.

(χ) comment. in Genes. c. 118 p. 140.

Targum Jonathanis, (ψ) ubi Hebraeus habet, (על פה יחור) *ad os Domini*; Jonathan autem vertit: *Congregatus est Moses Domini servus in terrâ Moab: ad osculum perbi Jehova*; sed qui inde sententia Drusii de osculo precationum plana evadat, equidem non intelligo. Quanquam autem, praecunte viro satis celebri, non assentior Hieronymo & aliis, qui illud (ω) (נשקו כר) *osculamini filium*, de osculo precam & adorationis ex gentili illo ritu, inclinato capite & deosculatione manus dextræ idola adorantium, exponunt: hoc tamen certum est, quod *osculari* ad Deum verum vel deastrum relatum, significet omnem cultum. Quia vero Romani liminibus & postibus aliquid religionis inesse putabant, ut ex Plauto (α) colligimus: *limen superum & inferum quadam religione salutarur*; ideo illis oscula data apud Virgilium (β) legimus:

Amplexaque tenent postes & Oscula figunt.
Item apud Tibullum: (γ)

*Non ego se merui dubitem procumbere templis,
Et dare sacrae Oscula liminibus.*

D 2

Præ

(ψ) Deut. 34. 6. (ω) Psal. 2. 12. (α) in mercat.

(β) l. 2 Æneid. (γ) l. 1. Eleg. 1.

Præterea osculo honorarunt truncos dolamine
(d) effigatos, lapidesque unctos & fectis (e)
coronatos, qui numini consecrati erant, ge-
niumve tutelarem designarunt. Tibullus:
*Nam veneror seu stipēs habet desertus in agris,
Seu vetus in trivio florea fecta lapis.*

Lapides illos nonnulli volunt vocari *Basilu-
As*, eoque prodere moris originem, videlicet
exemplum Jacobi (f) in Bethel, ceu Augusti-
nus (g) putat: quanquam abusus corruerit
factum, ut Josephus Scaliger (h) & Julius
Cæsar Burlengerus (i) notant.

§. XIII.

*Cujus vicinā languebant lumina morte,
Huic porrexerunt lacrimantes oscula prisci,
Halitu ut exciperent animā jam jam fugientem.*

Osculum illud jam paucis attingemus, quod
apud veteres morientibus dabatur. cum
enim omnis vitæ spes in ægro inanis & dubia
esset, & anima in summo quasi ore versari vi-
deretur, jam jam e corporis hospitio emigra-
tura, amici & sanguine proximi, qui aderant,
mori-

(d) *Apul. l. I. florid.* (e) *Minut. felix in
Octavio.* (f) *Gen. 28. 18.* (g) *l. 6. de civ.
Dei.* (h) *in animad. Euseb. p. 188.* (i) *l. 1.
de pict. & statuar. p. 54.*

moribundum solebant osculari, & corpus ejus amplecti, donec animam exhalaret: quo more apud Auctores nihil frequentius. Seneca de brevitate vitæ: *Cæsar Patruus meus Drusium, intima Germania recludentem, & gentes ferocissimas Romano imperio subjicientem, in complexu & osculis suis amisit. Aufonius (x) pariter hujus consuetudinis mentionem facit:*

*Ille manus inter genitricis & oscula patris
Occidit, Hispanâ cum regione procul.*

Hac in re probandâ nos adeo prolixos esse non opus est, cum veritas ejus ex allatis videatur. Iam paulo accuratius causæ hujus ritus indagandæ sunt. Quamobrem igitur antiqui osculati sunt morientes? an quemadmodum peregre abeuntes, sic etiam morientes osculo dimittendos esse putarunt? mortem enim, ad vitandam *δυσφημίαν*, abiectionem veteres dixere, ut multi testantur. An vero exeuntem animam hoc modo excipere & in se transferre voluerunt? hoc fieri posse veteres existimarunt, ceu multorum testimonio apertissimum est. Cicero (λ) ait: *Matres misera pernoctabant ad ostium carceris, ab extremo*

D3

com-

(x) in parent. carm. 23. (λ) in Verrem.

complexu labiorum exclusa, qua nihil aliud
 orabant, nisi ut extremum balitum filiorum
 sibi excipere liceret. Huic Albinovanus (μ)
 adfeneitur:

*Sospite resaltem moriar, Nero; tu mea condas
 Lumina, & excipias hanc animam ore pio.*

Veteres namque animam a corpore discessu-
 ram esse per os, tanquam per januam aliquam
 autumabant: ideoque de iis, qui morti erant
 vicini, animam in primo ore vel labiis tenere
 dicebant. Non autem de mortuis solum ge-
 nus illud dicendi usurpatum est; sed & de
 iis, qui invicem animitus oscula tribuebant.
 Sic dicit Aristænetus (ν) de svaviis illis, quæ
 inter amantes distribuebantur: ὃ μόνον σεγ-
 να ἀρωγούητες ἀλλὰ καὶ ψιλήμασιν ἐπιου-
 ἀντοῦτες τὰς ψυχάς. &c. h. e. non admo-
 ris solum pectoribus, sed junctis per o-
 scula ipsis etiam animis. Hoc enim osculum
 petio. Festinant invicem ad se anime
 per ora, concurruntque circum labia: fit-
 que ibi coitus animarum dulcissimus. Al-
 ludie huc Plato carmine in Agathonem, quod
 apud Aul. Gellium (ξ) invenitur:

Τῆς

(μ) in Epicedio de Livio. (ν) l. 2. Epist. 19.

(ξ) l. 19. c. 11.

τὴν ψυχὴν ἀγάθωνα φίλων ὅττι χεῖλεσιν ἔχον,
ἤλθε γὰρ ἡ τλήμων ὡς διαβησομένη.

*h. e. Suavia dans Agathon animam ipsa in
labra tenebam.*

Ægra enim properans tanquam abitura fuit
Cæterum cum heic de osculis agitur, sciendum est veteres oscula fixisse non solum animam agentibus; sed etiam demortuis; imo in rogam ponendis. Prius ex S. S. constat; nam Josephus, (ο) ut Pater ipse diem obierat, cecidit super faciem ejus, & lacrimis ubertim manantibus *osculatus est eum*. Hæc referri potest & id, quod Ovidius in Metamorphosi (π) tradit de Pyramo & Thisbe, quod cum ille amoris impatientiâ manus sibi intulisset, illa accedens osculo eum jam mortuum impertivit. Hæc sunt ejus verba:

*Et laniata comas, amplexaque corpus amanti,
Vulnera supplevit lacrimis, sicutumque cruori
Miscuit, & gelidis in vultibus oscula fixit.*

Posterior patet ex Tibullo, (ρ) apud quem hoc invenitur carmen:

*Flebis, & arsuro positam me, Delia, lecto,
Tristibus & lacrimis oscula mixta dabis.*

Ovidi-

(ο) Gen. 50. 1. (π) l. 4 Fab. 4. (ρ) l. 1. Eleg. 1.

Ovidius (σ) hoc idem declarat:

*Cumq; tuis sua junxerunt Nemesisque priorq;
Oscula, nec solos destituere rogos.*

§. XIV.

*Hæc thesis paucis Academica basia monstrat,
Tum data, cum Doctor Doctoris voce creatur.*

Postremò *osculum Academicum*, ab Academia, sacratissimis illis omnis sapientiæ capitoliis, sic nominatum, delineandum occurrit, quod operâ non longâ simpliciter præstabimus. Institutum est a majoribus nostris, ut in omnium aliarum rerum constitutione curiosis, ita quam maximè sollicitis, ut ritus promotionum, summa illa Academiæ ornamenta, quam celeberrimâ & augustissimâ pompâ peragerentur, quas omnes ceremonias, quæ in hujusmodi actibus apud hunc vel illum populum adhiberi solent, enumerare instituti nostri ratio vetat. Cætera igitur lubens taceo, de *osculo* hoc quidem concedens, quod licet ad ipsam actus substantiam primario non pertineat: illi tamen, aquod quos hic osculandî mos obtinuit, non incommodè eo ipso designare voluerunt, intimam & arctissimam conjunctionem ac concordiam, firmo & sin-

cero

(σ) l. 3. *Amerum Eleg.* 8.

cero animo inter consortes unius ejusdemque facultatis esse conservandam; ac proinde novum suum sponsum ipsa Theologia, amplexusque suos casta Themis salutiferaque Hygieia excipere putantur. Certò autem definire non possumus, quid huic osculandi ritui initium præbuerit, cum Auctores de eo in diversas abeant sententias. sunt qui hoc natum esse rentur ex Hebræorum consuetudine, qui in synedriis suos hoc modo excipere sueverunt, & hi quidem, qui illam fovent sententiam, applausu non carebunt. De cætero C. L. ad Schickardum nec non juris Romani scriptores remittimus.

§. XV.

*sed manus e tabulâ tandem. satis hisce morati
Jam sumus; at restans etiamnum mystica nobis.
Oscula, que supplex a sponso Ecclesia poscit.*

Ultimò tandem osculum mysticum nobis describendum est, quo intimior aliqua cum Deo conjunctio denotatur, sed obiter, ne falcem in messem alienam misisse videamur. Hujus mentio fit in Cant. Salom. (τ) ubi Ecclesia de sponso suo dilectissimo Filio Dei ita dicit: (ושקני מבשרקות פיו) (*osculatur me osculo oris sui.* Ambrosius (υ)

E

hæc

(τ) Cap. 1. 2. (υ) *serm. 1. in Psal. 118.*

hæc verba sic deducit: *Constituere virginem desponsatam multo tempore & iusto ferventem amore, quæ multa præclara opera dilecti probabiliū testium assertione cognoverit, desiderii suspensis dilatare frequenter, iam non ferentem moras, quæ omnia fecisset, ut sponsum videret, aliquando votiis potitæ suis ad improvisum sponsi adventum gaudio turbatam non querere primaria salutationis, non verborum vices, sed statim, quod desiderasset, exigere: Ita & sancta Ecclesia, quæ in primordiis mundi desponsata in Paradiso, præfigurata in diluvio, annunciata per legem, vocata per Prophetas, diu redemptionem hominum, Evangelii decorem, dilecti expectasset adventum, mora impatiens in oscula ruit, dicens: osculetur me osculis oris sui. Per osculationem vero hanc filii Dei incarnatio, & per oscula incarnationis Christi beneficia, imprimis Spiritus Sancti effusio in corda credentium, intelliguntur. Hanc sententiam omnes Ecclesiæ Patres & interpretes, quos singulos enumerare tediousum foret, egregie defendunt. Iusti Orgeliani (Φ) hæc sunt verba: *Incarnatio confertur osculo, quia osculum est symbolum pacis & reconciliationis,*
*que**

(Φ) *Comment. in h. l.*

qua per incarnationem mundo exhibita. Bernhardus (X) dicit: *Petit osculum, h. e. spiritum sanctum invocat, per quem accipiat simul & scientia gustum, & gratia condimentum.* Si Ambrosii (Ψ) verba addantur, res tota manifesta evadet; sic autem sonant: *Non unum osculum querit, sed plura oscula, ut desiderium suum possit explere; quae enim diligit, non est unius osculi parsitate contenta, sed plura exigit, plura vindicat, & ita se amplius dilectio commendare consuevit.* Ergo & haec anima oscula verbi multa desiderat, ut illuminetur divina cognitionis lumine. Adhuc (ω) Sponsa Christi Ecclesia Sponsum suum osculari desiderat, in hunc modum exclamans: *Si invenero te foris osculabor te.* B. L. Plura de hac re desiderantem, brevitati pro institutione studentes, remittimus ad Gerhardi Postillam Salomonæam, ubi in festo annunciationis Mariæ prolixè & pie de hoc Oscula disserit.

CAPUT SECUNDUM.

§. I.

*In medio ponti volat alnus credita ventis,
Tendimus ulterius. Jesu moderator adesto!*

E 2

Nam-

(X) *serm. 8 in Cant.* (Ψ) *l. de Isaas & anima c. 3.* (ω) *Cant. 8. l.*

*Nam jubet ire modos in eos jam nostra Thalia,
Oscula quo ritu fiebant: oribus ora*

Admorum prisci, ut pacem sibi conciliarent.

In variis usibus osculorum, apud veteres usitatorum, pro tenuitate virium exponendis hactenus occupati fuimus; nunc vero ipsos modos, quibus fiebant, seu externos affectus, quibus oscula peragebantur, breviter demonstrabimus, qui omnino varii fuerunt. Dabatur enim osculum ore paulo contractiore ori alterius admoto & leniter appresso; unde Salomo: (א) (פִּי וְפִי) labia osculabitur, qui respondet verba recta. Targ. habet: (פִּי וְפִי) labia eorum osculabuntur etc. LXX. Interp. Χείλη δὲ φιλήσασιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθούς, labia autem osculabuntur respondentia verba bona. Quibus verbis innuitur Iudicem, qui in judicio sine personarum acceptatione recta i. e. iusta respondet, populi amorem & benevolentiam sibi conciliare, perinde ac si populi labiis Osculum præberet. Hinc videre est, osculari κατὰ κρησικῶς hic accipi pro conciliare, demereri, devincire sibi. Theodotio accuratè & eleganter hebræa vertit: Χείλεσιν κατὰ φιληθήσεται ἀποκρινόμενον ὁρτὰ ῥήματα, h. e.

(a) Prover. 24. 26.

h. e. labiis dabit vel accipiet oscula, qui re-
 et a verba responder; est enim καὶ ἀφίλησέ τινά
 verbum reciprocum, quod tam activæ quam
 passivæ significationis vim habet. His notat
 verbis Iudicem justè judicantem sic afficere po-
 pulum, ac si labia ejus deoscularetur, ut ex-
 ponit Aben Ezra; & talem virum esse dignum,
 ut omnes ipsum osculenter & venerentur, ceu
 R. Salomo explicat. Facit huc, quod (β)
 oscula dicantur (הפיהו לו לXX. φιλή-
 ματα σώματι) oscula oris. Ad eundem mo-
 rem respicit Maro, (γ) dum de Jove dicit, quod

Oscula libavit nata - - -

Veneri, scilicet leviter tagendo præbuit.

§. II.

*Basia vel menti, vel barba, sive genarum
 Sunt data complexu, quod monstrant dogmata
 multa*

Receptus quoque fuit mos, ut cum appre-
 hensione vel menti, vel meditullii barbæ,
 vel genarum, osculum daretur. Exemplum est
 in Joabo, (δ) de quo Amasam deosculante
 dicitur: *Et tenuit manu dextera Joab bar-
 bam, seu mentum, ad dandum osculum ei.*

E 3

Abu-

(β) Cant. I. 6. (γ) l. 1. Æneid. (δ) 2 sam. 20. pp.

Abulensis (ε) putat hoc ideo factum fuisse, ne Amasa fugam capesseret; verum quia Joab Amasam de improvviso impararum confodere constituerat; ideo non præter morem violenter & hostiliter, sed pro more Hebræorum, (qui mutuis sese excipientes osculis, aut genas, aut mentum, aut barbam illorum, quorum se profitebantur amicos, leni contactu mulcebant) mentum vel meditullium barbæ ipsius leniter apprehendit, osculum ipsi in singularis amicitiae ac benevolentiae signum oblaturus. Nec Ethnici ab hac consuetudine alieni fuerunt; Plinius (ζ) enim narrat, quod mos fuerit in antiquâ Græciâ in supplicando, ut mentum ipsius, quem deprecabantur, attingerent. Hanc ob causam, teste Euripide, (η) Polyxen Hecubæ filia objicit Ulyssi, ut duro & inexorabili, quod vultum averterat *ne mentum ipsius mulcere contactu posset*, reflexo capite, ut ne supplicem admittere cogeretur. Sic Homerus (θ) Thetidem, cum Jovi supplicatura esset, mentum ipsius dextrâ manu præhendentem inducit. Cicero (ι) statuae Herculis mentum paulo attritum dicit, quod in

(ε) qu. 16. (ζ) l. II. nat. hist. c. 45. (η) in Hecuba v. 344. (θ) l. I. Iliad. (ι) in Verrè.

precibus ac gratulationibus non solum venerari illam, sed & osculari solerent. Ut autem supplices virorum principum, aut venerabundi deastrorum mentum inter exosculandum attingebant: sic fœminarum nobilium, quales sunt Heroides aut Reginae, tangebant genas. Hoc fecit Ulysses, qui Auctore Euripide, (κ) Hecubam Reginam Trojanam simulato accessit habitu, & filiam ejus Polyxenam ad mortem abducturus, genas Hecubæ attigit, quem deinde ea sic alloquitur: *atrigisti hanc anilem accidens genam.*

§. III.

*Qui venerabatur ludibria cæca Deorum,
Appliquit dextram labris & suavia juxxit.*

Deosculatio manus dextera, cum in populo Dei, cum apud exteros non erat infrequens, ita ut a superstitiosis in Deastrorum salutatione, i. e. adoratione; (salutare enim veteribus idem fuit quod adorare, adorare vero propriè est ad os admoveere) Namque (λ) idola neminem admittebant propius, quam ut ore five manibus contingere posset. Ergo simulacra Deorum suorum eminus posita osculo honoraturi, manum ori & labiis primum admovebant, deinde eam versus eum, cui honor desti-

(κ) in Hec. v. 274. (λ) Kip. antiq. Rom p. 161

destinabatur, porrexerunt, unde natae sunt lo-
quendi rationes: *oscula jacere, & basia jacta-
re*, quemadmodum nobis hanc rem Salmasius
in notis ad Flav. Vopisci Probum felicissimè
aperuit, cujus sententiam amplius ruetur Jac.
Onzelius in animadversionibus ad Minut. Fel.
Octav. (μ) & Muret. variar. lect. (ν) Ad
hunc morem respiciens vetus interpretes locum
I. Reg. 19. 18. sic reddidit: *Et omne os, quod
non adoravit eum, osculans manum*. Hanc
vocem *manum* addidit interpretes, cum non sit
in hebraeo; verum lumen inde accipit alter
locus Hos. 13. 2. ubi Propheta refert Sacerdo-
tes idololatrias dixisse: *qui sacrificia offerre.*
h. e. Deum colere, *volens, vitulos* (קִשְׁוִי)
osculentur, i. e. colant. Ideo Symmachus ver-
tit: *μόχους προσκυνήσωσαν*, *vitulos adorent*.
Et Theodotio: *προσκυνήσας*, *adorantes*. Eo
modo, ut dictum est, consentit etiam Riveus.
(ξ) Nec male explevit sensum hujus dicti,
Job. 31. 6. *Si vidi solem cum fulgeret, & lu-
nam incedentem clare &* (וְתִשָּׁק וְיָדִי לַפֶּרֶז)
applicata est manus mea ori meo. Vatablus in
notis explicat: *Tacui apud me*. Castalio: *admi-
rabundus ac tacitus solem adorarem*; quasi
esset perinde, ac digito compeisci labellum.

Hæc

(μ) p. 9. (ν) l. 10. l. (ξ) iomēt, in h. l. p. 394.

Hæc autem explicatio valde inconueniens videtur, itaque commodius ad præsens negotium referre memorantur AbenEzra, Cocchius, Tremellius, Pineda & LXX. Interp. qui vertunt: *ἐὶ δὲ χεῖρά μου ἐπιθεῖς ἐπὶ στόματός μου ἐφίλησα*, *si manum meam ori admo-ram exosculatus sum*. His verbis vir Dei studium & constantiam suam in colendâ pietate proficiens, omnem a se superstitionis, idololatriæ ac violatæ religionis suspicionem removeret, affirmans se nunquam soli aut lunæ, vel minimo corporis gestu, divinos exhibuisse honores ex seculi sui more, qui cum in eo erat positus, ut manus ad os capite inclinato admoveretur, & pavido murmure pacem & veniam horum luminarium deprecarentur. De tali cultus idololatrici peragendi modo, gentibus familiari, multa scriptores memoriæ produnt. Turnebus (o) veteres solitos scribit in portis urbium aliqua Deorum simulacra statuisse, quæ, qui urbes intrabant, aut inde exhibant, tacta dexterâ manu, salutare consueverant, moxque manum ad osculum referre. Lucretius (π) idem his versibus exprimit:

- - - Tum portas propter, athena

Signa manus dextras ostendunt attenuari

F

Sape

(o) *Advers.* l. 18. c. 6. & l. 25. c. 1 (π) *l. 1. v. 317.*

*Sape salutarum caeli praterque medentum;
Pariter & Propertius:*

*Ante tuos quoties verti me, perfida, postes,
Debitaque occultis vota tui manibus.*

Ita Min. felix, (ρ) Cecilius, inquit, Serapidis simulacro denotato, ut vulgus supersticiosus solet, manum ori admovens, osculum labiis pressit. Et Lucianus (σ) simile quid de Indis memorat; quod & Dempsterus ad Rosin. ex Apul. (τ) observavit, ubi Psyche formositatem his depingit verbis: *multi civium & advena copiosi, quos eximius spectaculi rumor studiosa celebritate congregabat, inaccessae formositatis admiratione stupidi, admovent oribus suis dextram, priori digito in erectum pollicem residentem, ut ipsam prorsus Venerem Deam religiosis venerationibus adorabant.* Ad quæ verba Beroaldus: (υ) hic gestus ille significatur, quo in adoratione digicus index super pollicem residens, crucem quasi figurat. Recte præterea Salmasius (φ) observavit, adorantes in dextrum latus corpus circumagere solitos; Plinius (χ) namque sic loquitur: *in adorando dextram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus.* Et Plautus:

Quo
(ρ) In Osta. (σ) περὶ ὀρχήσεως (τ) l. 4. a-
fin. aur. (υ) com. in h. l. Apul. (φ) Exercit.
Plin. p. 936. (χ) l. 28. c. 2.

Quo me vercam, nescio:

Si Deos salutas dextro versum censeo

Qui plura volet ad hunc ritum adorationis pertinentia cognoscere, qualia sunt, corporum inter adorandum ad certas mundi plagas conversiones, ac conversionum modi, & sexcenta alia, quæ omnia a nobis, intra limites præfixos manere cupientibus præmittuntur, is Lipsium, (ψ) Vossium, (ω) & Quenstedium (α) adeat.

§. IV.

*Hoc membrum affirmat, magnorum sæpe virorum
Et benefactorum quod sint data basia dextra.*

AB impiâ hac & ridiculâ veterum idololatrarum superstitione translatus videtur hic mos, quod in salutandis potentibus ac superioribus, aut in honore illis habendo, manum ori admoveere soleant, uti Muretus (β) scribit. Cætonis de provinciâ redeuntis, narrat Plutarchus, milites manum reverenter esse osculatos, quod genus, ait, honoris Imperatoribus modo, idque per paucis, eo tempore tribuebatur. Quadrat huc illud Syracidæ

F 2

Cap.

(ψ) in *Elect.* l. 2. c. 6. (ω) de *idol.* l. 4. c. 7. mem. 2.

(α) in *antiq. bibl.* (β) var. *lect.* l. 10. c. 1.

Cap. 29: 5. *usque dum accipit, manum deosculatur suam*, id est, adoret eum, a quo beneficia accipit; nam Osculabantur manum prisco ritu adorantes, inquit Drusius. (γ) Huic tamen expositioni altera præferri potest & debet: (ceu putat Auctor quidam non incelebris) *osculatur manum ejus*, videl. *dantis*. Quæ expositio & ratione & exemplis stabilior redditur; sic enim Macrobius: (δ) *invenies Dominum spe lucri oscula alienorum servorum manibus insipientem*. Vopiseus in Aureliano hæc clarissimè persequitur: *surrexit atque ad manus accessit, agens gratias*. Quibus designatur, ita comparatum fuisse morem veterum, ut benefactoris manum deoscularentur. Ex prisco adorationis ritu fluxisse credo, ceu superius monui, *manus magnatum aliorumve, qui majori honore visi sunt digni, osculandi consuetudinem*; quippe in Principum salutationibus summi honoris & reverentiæ loco habebatur osculatio. Arin. Epiet. (ε) de hac re sic citatur locutus: *Præfecturam adeptus est, omnes obvii ei gratulantur, quidam oculos osculantur, alii cervicem, servi manus*. Julius Capitolinus memorat

(γ) *com. in b. l. (δ) l. i. Saturn. (ε) l. i. cap. 19.*

morat Maximinum ad Heliogabali manum
nunquam accessisse; quod quidam sic inter-
pretantur, quasi nunquam illius potestati se
tradiderit, quia manus interdum potestatem
significat. At potest & aliter explicari, nem-
pe consuevisse antiquitus principes viros ma-
num conjungendam dedisse, vel deosculan-
dam in amoris & fidei signum, teste Plu-
tarcho in vita Catonis Uticensis, eandem-
que porrigi in signum fidei; teste Plinio (2)
Quale & illud Virgilii: (η)

*Ipse Pater dextram Anchises haud multa
moratus*

*Dat Juveni, atque animum presenti pignora
firmat.*

Unde colligi videtur Maximinum Helioga-
bali fidei se non commisisse, nec ad manus
osculum venisse, quia impurissimi Imperato-
ris perfidiam timebat. Neronis dextram o-
sculis fatigatam esse, apud Tacitum; (θ) &
C. Caligulam Chæreae agenti gratias manum
obtulisse exosculandam, apud Suetonium (ι)
legimus. Plura autem exempla hic coacerva-
re nihil attinet, cum id & ab aliis abunde

F 3

præ-

(2) l. ii. c. 45. (η) l. 3. *Æneid.* (θ) *Annal.*
l. 15. c. 71. (ι) in *Calig.* c. 56.

præstitum sit, & res ipsa in dubium apud eos, qui vel tantillum monumenta veterum inspexerunt, non veniat: fortassis illud non plane prætereundum videbitur, quod Plinius (x) de ritu in manuum osculis observato narrat, nimirum dextram & quidem averfam osculis potissimum apertisse; nam Domitianus (λ) Cincædi Patris concubinæ osculum (ut assue- rat) offerenti, manum averfam præbuit.

§. V.

*Jam calamus noster leviter placideque notabit,
Quod fecit Regum ventosa superbia, vulgus
Ut pedibus genibusque ipsorum suavia ferrent.*

Neque vero hisce terminis, quasi cancellis, definita stetit osculandi ratio, sed etiam ad genua fuit devoluta, ita quidem ut, ubi supplicandum fuit, tangi potissimum illa so- lerent. Hinc illud: *ad genua submittere*, apud Suetonium; (μ) & *ad genua accidere*, apud eundem. (ν) Sed nemo hanc rem di- lucidius vel copiosius persequitur ipso Alex. ab Alex. (ξ) qui piè exorare aliquid volunt, Deorum hominumque genua amplectuntur, manus

(x) nat. hist. loc. cit. (λ) sueton. in Domit. c. 12. (μ) in Tiber. c. 20. (ν) in claud. c. 20. (ξ) l. 2. gen. dier. c. 19.

*manus apprehendunt, ad genua procumbunt, illaque tanquam sacra suppliciter venerantur & colunt, in his numen & sedem miserationis esse arbitrati. Genuum osculatio stabiliri item potest & solet verbis Ammiani, (o) quæ sic audiunt: Ex his quidam cum salutaris pectoribus oppositis cæperunt, osculanda capita in modum minacium taurorum obliquantes, adulatori offerunt genua suavian-
da. Factum autem barbaramque superbiam orientalium Regum osculum proinde pedum progenuisse autumo, hoc enim Persis jam tum rerum potentibus non fuisse insolens ex Xenophonte (π) docemur. Alioquin Deorum statuis is honor a gentilibus habebatur, ceu Prudentius testatur:*

*Augustum caput ante pedes curvare Minerva
Fistilis, & soleas Junonis lambere, plantis
Herculis advolvi.*

Romanos vero imperatores osculo quoque pedum honoratos fuisse, testimonio multorum evidentissime patet; sic enim Dio (ρ)
Pomponius secundus tunc Consul, pedes Caligulae adsidens, identidem se inclinans eo;
oscu.

(o) *rer. gest. l. 28. (π) Cyropad. l. 7. (ρ) hist. Rom. l. 59.*

osculabatur. Fuerunt multi alii Caesarum, qui hunc honorem minimè respuerunt, ceu Seneca (σ) de C. Caesari, & Alex. ab Alex. (τ) de Maximino juniore, ob corporis robur superbissimo tradit. Diocletianus præterea edicto sanxit, (υ) ut omnes sine generis discrimine prostrati pedes exoscularentur, quos proinde majoris venerationis gratia exornavit auro, geminis & margaritis. At aliâ fuit mente imperator Carolus V. (Φ) qui, cum provinciales in Africâ vellent osculari ejus pedes, severe dixit: caput imperat, non pedes. Idem accubans ad mensam, dum venit ad eum Gordianus Cygneus, volens osculari pedes ejus, attraxit eos, ille sequebatur. Tandem significat imperator, ut iste fatuus abduceretur, & ipse liberaretur, qui noluit ut aliquis pedes ipsius oscularetur.

§. VI.

*O qua vos error, qua vos vesania demens
Pontifices tenet! en plantis vos oscula Vestris
Figere vab! finitis Reges populumque minorem.*

Hic pedum osculandi mos etiam olim apud Romanorum Sacerdotes in usu fuit, ceu Plu-

(σ) l. 2. de benef. c. 12. (τ) loc. modocit. (υ) Eut. l. 9. c. ult. (Φ) vid. Job. Manlii loc. com. col. p. 59.

Plutarchus Auctor est. Id imitati forsan Pontifices moderni, vetustissimo more, quasi per manus tradito, receptum habent, ut pro genuinâ scilicet Sedis Apostolicæ servis servorum DEI conveniente humilitate & plus quam paternâ erga dilectos filios caritate, pedes salutantibus, etiam Regibus atque Imperatoribus, exosculandos præbeant, calceos gemmis itidem atque margaritis, teste Eusebio, ornantes. Sufficiat unum pro multis Caroli V. exemplum, monumentis publicis ad omnem posteritatem propagatum, qui ad Pauli III. Papæ pedes devolutus, osculo eos impertivit, ceu hi versus indicant:

*E Lydiâ advenit Romanas victor ad arces
 Cesar, & in nivels aureus ivit equis.
 Ille triumphavit: Sed tu plus, Paule, triumphas,*

Victor namque tuis oscula dat pedibus.
 Hanc suam superbiam sacrarum literarum auctoritate stabilire nituntur, sed ad Calendas Græcas probabunt; sic enim Polydorus Virgilius (v) de hac re disserit: *Romani Pontifices deosculandos pedes exhibendi morem & Christo se accepisse prætexunt. At Christus*
G
non

(v) l. 4. c. 13. de rer. invent.

(Φ) non Magdalene pedes osculandos obtulit; sed sponte peccata fatentem, & suam misericordiam non solo amplexu genuum, ut Ethnici, sed etiam osculo pedum implorantem ejus consolanda causa admisit. Hoc ipsum honoris genus alioquin non minus repudiaturus, quam appellationem Magistri boni. Sic quoque Petrus Cornelium Centurionem (Χ) ad genua procidentem manu sua sublevavit, surge, inquit, homo sum tui similis: tantum absuit, ut exosculandos pedes exhibuerit. Hæc ille. Memoratu sane digna sunt verba Mardochæi, qui, libenter, inquit, (Ψ) pro salute Israël etiam vestigia pedum ejus, Hamani puta, deosculari paratus essem, sed timui ne honorem DEI mei transferrem ad hominem, & ne quenquam adorarem, excepto Deo meo. Nec aliter sensit Maximinus, (ω) dicens: Disprohibeant, ut quisquam ingenuorum pedibus meis osculum figat. Ad quæ verba Erasmus: ubi sunt, qui non modo ingenuos, verum etiam summos Monarchas ad oscula, non pedum dico, sed calceorum non admittunt modo, sed etiam cogunt. At eo magis detestanda est quorundam Pontificum Romanorum

(Φ) Luc. 7 38. 45. (Χ) Act. 10, 15. (Ψ) Ester. 13. 13. (ω) Jul. Cap. in vita Max. jun.

norum insolentia, qua isti tanquam D. Petri successores, potius tamen C. Caligulae & Diocletiani Tyrannorum & juratissimorum Christiani nominis hostium exemplo, imo plane contra D. Petri monita & praecepta de humilitate & Subjectione sectanda, suos pedes aliis exosculandos praebeant; maxime autem propterea abominanda, quod adoratio illa est religiosa, quae per consequens soli Deo competit. Hinc passim in S. S. usurpatur pro illo honore, qui Christo Salvatori nostro unice adjudicatur. Plura de his nunc non licet, nec libet; ideo hunc ritum plane servilem, & hominibus indignum, ulterius persequi animus non est.

§. VII.

Non veterum taceo quo tandem oscula rite fiebant, hoc est complexibus auricularum.

De osculationi oris & genarum addebatur quandoque complexus, ita ut vel convenientes primum, vel ingredienti se mutuo manibus vel circum humeros, vel circum collum complecterentur, cujus quidem rei documenta omnium illustrissima nobis exhibent oracula divina: (a) & quoniam

G 2

niam

(a) Gen. 33. 4. c. 45. 14. c. 46. 29. Tob. 7. 6. Luc. 15. 20.

niam hic incidimus in rem, quæ profano-
rum scriptorum fide & testimoniis non mi-
nus stat, quam auctoritate ipsius Scripturæ
Sacræ; licebit nobis paulum immorari in il-
liusmodi consideratione, præcipuè quod au-
res alterius, cui osculum figebant, utraqve
manu apprehendebant. De eo ait Tibullus: (β)

Oscula comprehensit auribus eripiet.

Hujus osculationis meminit quoque Pollux, (γ)
& dicit eam a Græcis dictam fuisse Χύρην.
Suidas Χύρην appellat, hanc ob causam credo,
quod in eo gestu, ut caput ollæ, ita aures
ansarum formam referre viderentur. Sic enim
Pollux:

Ollam prehensis osculator auribus.

Aliud vicissim hujus rei vestigium apud Theo-
critum (δ) invenimus:

*Non amo Alcippem, quod me non osculata est
Aures apprehedens, quando ei palumbum dedi.*

Quod imitatus Aristænetus dixit: καὶ γὰρ τῶν
ᾧων λαβομένη τρίς σε φιλήσω. Hoc oscu-
li genus expressit etiam Plautus in Poenulo, (ε)
ubi Milphio servus meretrici sic adblanditur:

fine

(β) l. 2. (γ) l. 10. c. 24. (δ) ὁδοιπόροις,
s. Idyll. 5. (ε) act. 1. scen. 2.

sine te exorem, sine te prendam auriculis, sine dem spavium. Hujus quoque meminit Plutarchus (ζ) his verbis: *parvulos qui deosculantur, cum ipsi aures eorum tangunt,* secundum interpretationem Xylandri. Quin & Clemens Alexandrinus (η) hujus consuetudinis, suâ quoque ætate usitata, mentionem facit, ac causam addit mysticam: *ὡς τὸ τοῖς πρᾶξις &c.* h. e. non igitur temerè pueris precipimus, *auribus apprahendentes ut osculentur eos, qui ad ipsos attinent, hoc utique tacitè significantes, ingenerari per auditum sensum dilectionis.*

CAPUT TERTIUM.

§. I.

*Ad portum properat scopulis post terga relictis
Jam me apinus; parva maris pars restat aranda,
Oscula Christicolæ ut monstrem prateriisse
Tempore, quo ventrem jejunia casta premebant.*

Usitatum apud Christianos primis fuisse temporibus osculo sese invicem salutare, capite primo pro modulo ingenii dedemonstravimus, quod genus officii, non solum certo quodam & præstito missæ tem-

G 3

pore

(ζ) *Initio l. τοῦ τῶ ἀνέκ. (η) Stromat. l. 5.*

pore, verum etiam domi intra privatos parietes, imo in vicis & plateis usurpabant: ab hac tamen consuetudine illis abstinebant diebus, quibus plenum & integrum jejunium dictum & promulgatum fuit, quemadmodum de die Veneris magnæ Septimanz testatur Tertullianus (α) his verbis: *sic & die Paschatos, quo communis & quasi publica jejunii religio est, merito deponimus osculum, nihil curantes de osculando.* Hujus quidem consuetudinis una præsertim a Patribus adfertur ratio, scilicet quod Judæ osculum refugeret & execraretur Ecclesia, memoriamque ex animis hominum evelli cum vellent, propterea illis diebus osculum intermissum fuisse; sed & aliæ rationes proponi possunt, quarum nonnullæ Patrum concionibus ad populum inferuntur, nonnullæ omnino veræ, & quæ intimam rei naturam, ejusque causam germanam indicant, qualis illa est, quam Tertullianus (β) profert, *non fuisse osculum usurpatum, quod publicum populo jejunium die Veneris sancto celebrandum indiceretur.* Dicit itaque jejunium in causa fuisse, cur die Veneris osculo parcerent Christiani. Qui autem errorem illo-

(α) *L. de orat.* (β) *Lib. eodem.*

illorum, quem Tertullianus carpit, perpendit accuratius, (nolebant quippe aliqui, quibus diebus sua sponte, non peculiari Ecclesiae præcepto jejunabant, osculari fideles) itemque rationes ejusdem Auctoris, quas contra objicit, discussit, sane quod dicimus probabit, simul & Tertullianum verum attigisse scopum non negabit: Eum videl. genuinam hujus consuetudinis causam & rationem observasse. ait enim ab imitatione quadam illius moris publici errorem hunc derivatum, & quod illam communem consuetudinem æmulari vellent quidam homines jejuniis voluntariorum tempore, quod scilicet nolissent osculo fratres salutare. Qua ex re concludere oportet, Ecclesiae abstinentiam ab osculo non nisi in solennibus jejniis observatam fuisse; errasse autem qui illum morem volebant adumbrare, ab osculo pacis, cum privatis se jejniis exercerent, caput avertebant.

§. II.

*Sic immota thesis mea mansit, fracta nec ullis
Est telis; igitur certas addam rationes,
Oscula cur illis sunt intermissa diebus.*

Super-

Supereſt ut rationes ſuggerantur, cur jejuni-
 orum temporibus *osculum pacis* excluderetur; neque enim, quo hujus antiquæ diſci-
 plinæ ratio penitus cognoscatur ſatis fue-
 rit dicere, *osculum die Veneris ſancto* quo-
 dammodo fuiſſe vetitum, eo quod jejunium
 illo die eſſet: ſed præterea demonſtrandum
 eſt, cur diebus integrorum jejuni-
 orum *osculum* minus honeſtum decorumque puta-
 retur, qua de re non ſatis planè & perſpi-
 cùè loquuntur Patres. Hujus conſuetudinis
 rationem non ſolum eſſe putat Gab. Alba-
 ſpinus, (y) quod animi lætantis & geſti-
 entis argumentum die jejunii in lucem pro-
 ferre nefas duceretur, ſed hoc unum vere
 & proprie dici poſſe: *cum jejunia illa inte-
 gra inducerentur primis illis temporibus, ne-
 que ſacrificium, neque ullum communionis
 uſum extitiſſe, ex quo conſectarium illud,
 nullum ut *osculum* libaretur. Igitur cum
 neque ſacrificii, neque communionis tum
 aliquis uſus fuit, neque Miſſæ alicujus ſolem-
 nis, *osculum* fuiſſe quaſi neglectum & omiſ-
 ſum diſcimus. Deinde, prætermiſſo Miſſæ
 ſacri-*

(y) De veter. Eccleſ. rit. obſ. 14.

sacrificio, cum sacerdos pacem domini solenni ritu populo non voveret, propterea nec Christianos mutuo inter se circumlato osculo usos fuisse. Denique verba illa S. Chrysostomi (d) adferri possunt: *sanctum osculum teneamus, quod animas sociat, mentes reconciliat, & unum corpus ostendit, quia unum corpus videmur esse sortiti, & ideo miscuimus nos in corpore uno non in corporum mixtione, sed animarum caritate devincti, ut sic divina mensa fructibus possimus satiari.* Hinc patet osculum instar pignoris ac symboli communionis, & prope foederis omnium Christianorum in uno eodemque corpore, sumta Eucharistia praebitum fuisse; his de causis, quibus diebus a corpore Christi sumendo abstinerent, ejus symboli intermissio fiebat. Tandem ait Tertullianus, (e) osculo pacis in partem meriti & gratiae, quae tempore Missae sacrificii comparabatur, unumquemque a fratribus cooptari & adscisci: cujus sacrificii cessatione, ejus quoque fruendi nulla erat causa, ut ipsi de operatione nostra participent, quam auderent de sua pace transigere fratri. Ut paucis complectar, quid a-

H

liud

(d) Homil. de prodit. Jud. (e) Lib. 8
loc. ante dicto.

Ilud his verbis, *quale est sacrificium, a quo sine pace receditur*, innuit, quam osculum omnino dari suctum propter sacrificium?

S. III.

*Vidimus en obiter sic incunabula prima
Istius ritus; prius at quam stringimus alas
Ventorum, nunc ulterius memorare iuvabit,
Quod neglexerunt aliis quoque basia festis.*

Cessatum etiam est ab osculo in sacrificiis & sacris illis, quæ pro mortuis offerebantur, quod ea, secundum sententiam Almaini, (?) mortem Christi referrent & repræsentarent; diebus autem, qui ei recolendæ celebrandæque consecrati sunt, cum nullum fuerit osculum distributum, neque in sacris, quæ pro defunctis celebrabantur, distribui debuit. Sed cum osculi in morte Christi recolendâ omissi causam in Judæ proditoris osculum referat, non video quâ mortuorum sacris convenire possit. Probabilius itaque esse arbitror, ideo in mortuorum sacris osculum non persolutum fuisse, quod olim privata essent illa sacra, nec instituta, ut omnes fideles in eis publice communicarent, perinde ac dominicis atque festis diebus fiebat. Id au-

Id autem ex eo apparet, quod (¶) discrimen inter solemnia mortuorumque sacra ponitur. Idcirco, cum in iis sacris non communicaretur, nullum quoque dabatur osculum, quod quidem primitivæ Ecclesiæ Christiani in sincera & ἀνυποκρίτως caritatis (¶) refferam offerebant; osculum enim est, ait Ambrosius, (1) quo invicem amantes sibi adherent, & velut gratia interioris suavitatis potiuntur. Addendum tandem pauca de Monachorum sacris, in quibus pariter osculo parcebatur; non ideo quidem, ceu nonnulli Auctores volunt, quod mortui mundo censerentur, quasi mortuos inter & vivos nulla esset communio; sed veram potius ac germanam rationem inde sumendam esse statuimus, quod Monachorum Missæ sacrificia privata essent, in quibus nulla generalis communio facta est, ea de re osculandi rursus, qui ad solos pertinebat generales communionis, prætermittitur.

CLAUSULA.

Insolens fortasse delicatis videbitur oculis, quod a methodo vulgo recepta discedentes,

H 2

osculi

(¶) in canon 4. conc. 2. Vasisensis (¶) Lips. in Elect. l. 1. c. 5. (1) l. de Isaac & anima. c. 3.

osculi definitionem coronidis loco hic apponimus; verum enim vero scias L. B. nos sine exemplo id non fecisse. Quanquam autem hoc in loco dissimulandum non est, definitionem hanc, cum ob vocis ambiguitatem, tum ob plurima illa & diversissima osculorum genera, rem esse summæ difficultatis, adeo ut nihil hic, quod ex amussi cum regulis Logicorum quadret, sperari queat: interim tamen, ne prorsus nihil attulisse videamur, ita osculum definiendum esse ex supra dictis elicere nulli dubitamus. *Osculum est applicatio oris ad rem aliam, certorum animi conceptuum manifestandorum causâ facta.* Hæc sunt, Gorgoneis equidem vadis non uncta, quæ necessariis destituti adminiculis, brevitatiqve studentes, stilo simplici, de osculis commentati sumus; de cætero osculetur nos sponsus animarum nostrarum *osculo gratie*, in quo non os ori inprimitur, sed Deus homini univisus, quando cor nostrum (κ) & principale hominis; spiritu divinæ cognitionis illuminat: atque tandem exantlati hujus vitæ molestiis, *osculo glorie* in augustissimis cælorum palatiis, ubi justitia & pax (λ) mutua

(κ) Cyril. l. 12, in Joh. c. 16. (λ) Ps. 85. 11,

tua inter se alternant oscula, atque sic signo
 pacis exhibito nos, qui nuptias (μ) Agni
 illius innocentissimi celebrabimus, de pace
 æternâ in æternum erimus certissimi. Sed

*Claudite jam rivos tandem, rogo, claudite
 Musa,*

Florida pro lubitu prata bibère sasis.

Operatum subiit tenuis mea cymbula portum,

Littora jam tetigit quo mihi cursuseras.

*Magne Gubernator, qui alnum discordibus
 ætiam*

Ventis, rexisti cunâripotente manu,

Non te deficient nostra celebrare Camæna,

Nullaque inanis eris laudibus hora tuis.

(p) Apoc. 19. 7.

In opus elucubratum

VIRI-JUVENIS,

*Ab eruditione & morum elegantia
commendatissimi,*

DN. ALBERTI SPENSENII,

Amici mei æstumatissimi.

Effe nonem Musas vetus olim fabula dixit,
Quæ sint mente pares, & bonitate pares.
Hoc nisi sit falsum, SPENSENI, tute iulisti
Harum virgineis OSCULA casta genis,
OSCUA, non cuivis bardo ledenda profano
Ore, per ingentes jungere posse moras
Eja! datum tibi; namq; tuo (mihi crede)
labore

Hujus, quam dico, das documenta rei.
Iste docet certò, factori quod sit abundè
Haustus Pieridum spiritus ipse suo.
Macte tuo amplecti tam pulcras semper amore
Nymphas: at tandem proderit hocce tibi,
Quando Minerva dabit capiti de fronde
corollam

Lauri, tum dices verba fuisse proba.

Gratulabundus lufit.

H. L. M. F.

VIR. Juvenis

: Literarum morumque decore

Ornatissimus,

DN. ALBERTUS SPENSENIUS,

Amicus meus unus in paucissimis

fidelissimus,

Cum

Dissertationem singulari industria conscri-

ptam in lucem ederet, strenuog

Marte defenderet.

Hilpida perpetuo non imber manat
in arva

Nubibus, aut vexat turbida tur-
bo sala;

Nec glacies stat iners in terris tempore
quovis;

Nec foliis semper stat viduata salix:

Sic mens nonnunquam nobis vacat ægra
dolore,

Omnia nec tristi tempora felle ma-
dent.

Hæc in te quadrant, mi conjunctissime
Amice,

Te quia vexarant aspera fata latis.

Par:

Parvus eras, obiit quum carus sanguinis Auctor:

Tum tua, næ, vila est tota sepulta domus.

Et postquam tempus cœpisti impendere Musis,

Non raro tuleras triste doloris onus,
Nescius an quondam penlarent gaudia curas?

En! Phœbus jam post nubila nigra micat.

Sortis temne minas: aduersaq; despice damna,

Namq; favet cœptis aura secundatuis.
Lætitiæ voces tollas ad sidera, casus

Præteritos noli volvere mente graves,
Præmia namq; dabit pulcerrima Delius augur,

Dulcia quo gustes gaudia mille modis.

Hiscæ paucis inter alias congratulationum voces est affectus,

a

SAMUELE Möller.

Doctrina & modestia fama satis conspicua

DN. RESPONDENTI,

Amicorum principi,

OSCU LA

dilucide dilucidanti,

Joco - Vera inscriptio.

Forte sub umbrosa meditaris carpere flores
Laurum, quæis lectis serua parare studes,
Atq; ornare tuâ dilectam prorsus amicam
Auro quæ obryzo carior esse valet.

*Est tibi met cura, mi Frater maxime amande,
Hæc tua, cui libas, dulcis Amica nimis,*

OSCU LA. Quid dico? num jam audeat arctæ
Ibalia

*Scribere pro lubitu commemoranda sua?
Casta cupis semper, ni fallor, Basia ferre,
Nec piget hinc facti, suavis amice, tui.*

*Sepius en! thalamum tentasti virginis alumnæ.
Decidit in cassum non tamen ecce tua*

*Spes bona; sed letis cingis complexibus illam,
Nocte dieque simul dexteritate pia.*

*Sedulus illius es pariter quoq; dignus amator,
Momi non curans aspera verba mali,*

*Dû haud veritus sponsa fœtû producere in auras;
Nam satis est pulcher; Zoilus ipse probat.*

Nunc

Nunc captam sponsam proporro pergit amare,
Hæc (mibi crede) dabis digna brabea tibi.

In

τεκμήριον ἀρετῆς ἀμειβόμενης ἀμειβόμενης
transmissa ab amicâ manu

JOHANNIS SOLINII. M.F. Ab.

Cernimus hoc fieri, trahat ut sua quemq; volu-
ptas,

Ceu fati series imperet illud eis.

Magnos magna decens; decant: Sed grandia
tentas,

PRÆCEPTOR, quanquam robora firma dedit
Nondum ætas. Hinc antevenis virtutibus annos:

Os adolescentem pradicat, ausa virum.

OSCUA depingis tua dissertatio doctæ:

Indole materies ingenioque tuo

Digna satis; Musis namque impiger OSCULA
prebes,

OSCUA sed valde delitiosa fugis.

OSCUA (sum sponsor) tua tandem munera
captans,

Fronda virente comam dum redimitus ovas.

Sic Institutori suo carissimo mente
quam Camæna ditior applaudere
voluit & debuit.

JOHANNES Sperman.